

Литература

- Богдановић, Димитрије. *Књиџа о Косову*. Београд: САНУ, 1986.
- Гађиновић, Радослав. „Албанско насиље над Србима у Краљевини СХС и Краљевини Југославији”, *Српска њолийичка мисао*, бр. 71/1, 2021, 41–63.
- Деветак, Александар. „Албанско-српски односи”, *Српска енциклопедиија*, онлајн, 2022.
- Јовановић, Владан. „Жандармерија Краљевине СХС у сукобима са качацима и комитима 1918–1934”. *Токови историје*, бр. 1/2, 2007, 9–22.
- Митровић, Андреј. *Устаничке борбе у Срдији 1916–1918*. Београд: Српска књижевна задруга, 1987.
- Младеновић, Божица. *Толийички устјанак 1917*. Нови Сад: Прометеј, 2017.
- Павловић, Александар. „Просторни распоред Срба и Црногораца колонизованих на Косово и Метохију у периоду између 1918. и 1941. године”. *Баштјина*, бр. 24, Институт за српску културу, Приштина - Лепосавић 2008, 231–245.
- Српска енциклопедиија*, том 1. Нови Сад: Матица српска; Београд: Српска академија наука и уметности – Завод за уџбенике, 2011.
- Стенографске белешке Сенати Краљевине Југославије*. Београд: Сенат Краљевине Југославије, 1932.

Branislav Boric
Vesna Cvetkovic
Aleksandar Pešic

MILITARY AND SECURITY CHALLENGES IN SOUTHERN SERBIA, 1918–1933: BATTLES, UPRISINGS, AND RESISTANCE

Summary: The paper analyzes the military and security challenges in the southern regions of Serbia during the period 1918–1933, within the context of the political integration of the newly formed Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes. The focus is placed on armed uprisings, the activities of *komita* and *kaçak* formations, as well as the state’s response through the gendarmerie and the army. The research shows that southeastern Serbia represented a borderland where local resistances, national movements, and the interests of the Great Powers – particularly Italy and Bulgaria – intersected. Special attention is given to the role of the cities of Niš and Vranje as military and administrative centers, as well as to the colonization policy aimed at transforming the region’s ethnic structure. The paper argues that the challenges in the South became one of the key factors in shaping the Yugoslav order.

Keywords: Southern Serbia, Kingdom of Serbs Croats, and Slovenes, gendarmerie, *kaçaks*, *komitas*, security, colonization

Примљено: 13. 7. 2025.
Прихваћено: 2. 9. 2025.